

brabant. De iis, et aliis ante narratis, notitiam affert P. Florencia; atque asserit facilius esse in urbe Mexici Ecclesiam designare (si aliqua erat) in qua altare B. M. V. de Guadalupe non haberetur, nec festum celebraretur, quam illas numerare Ecclesias in quibus haec videbantur: necnon et loquitur de innumeris Imaginibus B. M. V. de Guadalupe, et in urbe, et extra urbem, et in Templis, et in domibus fidelium in veneratione habitis. (1) Oquendo (2) etiam meminit altarium V. M. V. de Guadalupe in Ecclesiis Sancti Ferdinandi, et Sancti Didaci, et Sancti Hippolyti, et Bethlehemitarum.

Anno 1692 licentia concessa fuit a Commissario generali Provinciarum Ordinis S. Francisci in Indis ut typis mandari posset Chronica Provinciae Mexicanae Sancti Evangelii a Fr. Augustino Betancurt scripta. Aliae licentiae concessae fuerunt anno 1696. (3) In praedicta Chronica non pauca leguntur de cultu et veneratione B. M. V. de Guadalupe. Ubi de sacris tractat imaginibus, (4) postquam Apparitiones Guadalupenses narravit, festum quotannis in honorem B. Virginis de Guadalupe Tepeyacac ccelebrari refert, in cuius festi octavo die Missam celebrare, et concionem dicere ad Franciscanos de Tlaltelolco antiquo jure pertinebat: de populorum confluentia, et de miraculis, ope B. M. V. de Guadalupe, a Domino factis, loquitur, atque etiam de novo et magifico Templo, quod tunc construebatur ad sacram Imaginem de Guadalupe in illo collocandam. Refert etiam in Ecclesia Monasterii Sancti Francisci ad *Tlaxcallan* Sa-

(1) Estrella del Norte de México, cap. 31, núm. 332 et seq.

(2) Disert. Histor. sobre la Aparicion etc., tom. 2, cap. 8, § 3, n. 636.

(3) V. Licentiae praefixae Chronicae.

(4) Tratado V, cap. 4, n. 55, et seq.

cellum extitisse in honorem B. M. V. de Guadalupe; (1) atque in oppido, cui nomen *Quauhtitlan*, in Ecclesia Religiosorum Sancti Francisci altare fuisse erectum in honorem B. M. V. de Guadalupe. (2) Necnon et quaedam Congregatio indi generis virginum ibi extitit, quae summa devotione cultum ipsius Sanctissimae Virginis curabant, quoniam ex illis per hebdomadas designabantur, quae ad B. M. V. de Guadalupe Imaginem assisterent, Deiparam humillime venerarentur, et candelas continuo coram ipsa Imagine accenderent. Oquendo arbitratur hanc Congregationem fortasse ab ipsis temporibus Apparitionis fuisse institutam. (3)

In Ecclesia Religiosorum Sancti Francisci, in ea parte Mexici urbis, cui nomen Tlaltelolco, altare extitit in honorem B. M. V. de Guadalupe, quam cantores et musici devotissime celebrabant. (4) Ipsorum cantorum ibi erat instituta Confraternitas in honorem B. M. V. de Guadalupe. (5)

Anno 1693. Capitulum Cathedralis Ecclesiae Guadalupe. foundationem admisit ut quotannis die 13 de Decembris Missa celebraretur in aniversarium B. M. V. de Guadalupe, et in suffragium pro anima fundatoris. (6)

Anno 1695, die 26 Martii, Mexicanus Archipraesul Aguiar y Seixas primum lapidem posuit Templi ad Tepeyacatl magnificentius struendi in honorem B. M. V. de Guadalupe. (7)

(1) Ib. trat. 2, cap. 3, n. 111 et 110.

(2) Ib. trat. 2, cap. 3, n. 134.

(3) Disert. Histor. sobre la Aparicion etc., tom. 2, cap. 8, § 1, n. 607.

(4) Betancurt, Chron., trat. 2, cap. 3, n. 159.

(5) Betancurt. ib., n. 165.

(6) Acta, Capit. diei 15, Maii an. 1693, lib. 7, fol. 295.

(7) Lorenzana, Serie de los Ilmos. Señores Arzobispos de México.

Maxima solemnitate hic primus lapis fuit collocatus, quoniam simul cum Archipraesule adfuere Capitulum Metropolitanum, et Capitulum Civitatis, et Mexicanus Pro Rex, et alii civiles Magistratus, et populus copiosissimus. (1)

Anno 1696, aut probabilius 1697, cum dira pestis grassaretur, solemniter novem dierum supplicatione Deiparae clementia coram ejus Imagine de Guadalupe fuit implorata, atque tunc pestis cessavit. Ita constat in consultatione Capituli Metropolitanus Mexici Archiepiscopo Pro Regi de B. M. V. de Guadalupe in Patronam eligenda, anno 1737. A Capitulo enim, et hujus deprecationis solemnitas insinuatur, et paratum semper in ipsa Deipara de Guadalupe adversus pestem asseritur auxilium. (2)

Anno 1696. Capitulum Cathedralis Ecclesiae Guadalax. altare erigi concessit B. M. V. de Guadalupe in Sacello parochiali ejusdem Ecclesiae. (3) Deinde hoc altare extitit, et modo extat in ipsa Ecclesia Cathedrali.

Anno 1701 et deinceps Archiepiscopatum rexit Mexicanum Rmus D. Joannes de Ortega Montañez: atque ita in B. V. Mariam de Guadalupe fuit amore et veneratione conspicuus, ut ad perficiendum, quod tunc magnificentius struebatur, Tepeyaquense Templum, per semetipsum eleemosynas fidelium colligeret. (4)

Rmus D. Garcia de Legaspi, Episcopus Michuacanensis, et deinde anno 1704 Episcopus Angelopolitanus,

(1) Cabrera, Escudo de Armas de México. libro 3, cap. 19, núm. 741.

(2) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 8, núm. 534 et seq. inserit consultationem Capit. Metrop.

(3) Acta, Capit. diei 4 Julii anni 1696. lib. 7, fol. 313.

(4) Lorenzana, Serie de los Ilmos Arzobispos de México.

Templum B. M. V. de Guadalupe in Episcopali Michuacanensi civitate existens, sibi instituit haereditatem (1)

Ab anno 1702 usque ad annum 1728 Episcopatum Oaxaquense obtinuit Rmus D. Fr. Angelus Maldonado, qui erexit Sanctuarium B. M. V. de Guadalupe. (2) Annexum fuit Ecclesiae Cathedrali. (3)

Anno 1707 fundatum fuit prope civitatem Zacatecas. Collegium Apostolicum de propaganda fide, sub titulo et protectione B. M. V. de Guadalupe, a piissimo P. Fr. Antonio Margil a Jesu, Ordinis Sancti Francisci. Huic Collegio concessum fuit, quod jam erat structum, Saccellum B. M. Virginis de Guadalupe. (4)

Anno 1707. Mexici obiit Andres Placencia, qui testamento reliquit centum mille nummos argenteos (cien mil pesos), qui etiam, si necesse foret, possent augeri, ad erectionem Monasterii Monialium Ordinis Sancti Augustini, et quatenus hoc Monasterium erigi non posset, ad erigendam Tepeyacac Ecclesiam Collegiatam in honorem B. M. V. de Guadalupe. (5)

Anno 1709, Archiepiscopali Sede vacante, peracta fuit dedicatio tertii Templi Tepeyaquensis in honorem B. M. V. de Guadalupe. Solemni processione Sacra Imago ad hoc Templum fuit delata, die trigesima Aprilis, et in ditissimo tabernaculo collocata. Novem dierum subsequuta fuit solemnissima deprecatio; atque haec novem

(1) Eminentissimus Lorenzana, Serie de los Ilmos. Obispos de Michuacan.

(2) Beristain, Bibliot., Hisp. Americ., art. Maldonado Ilmo. D. Fr. Angel.

(3) Lorenzana, Serie de los Ilmos. Señores Obispos de la Santa Iglesia de Antequera.

(4) Dictionario Universal de Historia y Geografía, art. "Colegio Apostólico de Ntra. Señora de Guadalupe de Zacatecas."

(5) Ojeda, Disert. Hist. sobre la Aparición etc., tom. 2, cap. 9, § 1, n. 669.

dierum celebritas ita fuit distributa, ut et Capitulum Metropolitanum, Sede Vacante, et Pro Rex mexicanus, et Clerus saecularis, et Sacrae Religiones, et Universitas mexicana, et Capitulum Civitatis pro ipsa Civitate, et Regium Auditorium Mexicanum, atque alii rerum civilium curam publicam gerentes Magistratus, in diebus ipsis ordinate assignatis, B. M. V. de Guadalupe in novo Templo cultum curarent. (1)

Magnificum simul atque ditissimum hoc Guadalupense Templum, ita ut in eo aedificando plusquam quatuor centum septuaginta quinque mille nummi argentei (mas de cuatrocientos setenta y cinco mil pesos) fuerint impensi. (2) Pretium vero argentei et inaurati tabernaculi, in quo Sacra Imago collocata fuit, ascendit ad plusquam septuaginta et septem mille nummos argenteos (mas de 77000 pesos). (3) His addenda vasa sacra, et sacrae vestes, et candelabra, et alia quamplurima argentea, quorum argenti pondus anno 1731, more hispano expressum, ascendebat ad septem mille octingentos septuaginta et octo *marcos*; quibus, quae auro erant elaborata sunt recensenda, et alia argentea magni pretii eidem Templo piorum largitate donata. (4) En validissima argumenta insignis devotionis, qua B. M. V. de Guadalupe illis temporibus venerabatur.

Anno 1720 Capitulum Cathedralis Ecclesiae Guadalaxarensis foundationem admisit factam ab Episcopo, qui duo mille nummos argenteos dedit ut lumen perpetuo accenderetur coram Imagine B. M. V. de Guadalupe. (5)

Anno circiter 1721 Templum amplum in honorem B.

(1) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 20, núm. 751 et seq.

(2) Cabrera, ib., núm. 744.

(3) Cabrera, ib., núm. 749.

(4) Cabrera ib., núm. 750 et seq.

(5) Act. Capit. diei 10 Maii anni 1720, lib. 8, fol. 173.

M. V. de Guadalupe in Zacatequensi Apostolico collegio structum fuit; quod Templum adhuc hoc saeculo in melius adivit. (1)

Anno 1725 sollicite petente Hispaniae Rege Philippo V, die 9 Februarii prima Summi Pontificis bulla prodidit pro erectione Ecclesiae Collegiatae in honorem B. M. V. de Guadalupe ad Tepeyacatl, quae titulum haberet *Collegiata Insignis*. (2)

Anno 1731 solemnissime fuit celebratum secundum centenarium Apparitionis B. M. Virginis de Guadalupe. Diebus 11 et 12 mensis Decembris tota Mexici urbs maximae laetitiae publicis demonstrationibus nitidissima visa est: non modo Tempula solemnibus campanarum pulsatione rem laetissimam nuntiavere, verum etiam Tempula ipsa, atque domus, per diem, omni ornatu, per noctem vero, luminum incredibili et bene ordinata multitudine Divinae Misericordiae per Dei Genitricis Apparitionem singulare mexicanis concessum beneficium testabantur. Ipsis diebus 11 et 12 Decembris festum solemnissimum Tepeyacac in Templo fuit celebratum, Vesperis et Matutino magnificentissime decantatis, et Missa solemnibus, et concione habita ad populum, atque extra Templum processione peracta. Aduere et Archipraesul Mexicanus, et Canonici Metropolitanae Ecclesiae, et Mexicanus Pro Rex, et alii rerum civilium Moderatores, et Capitalum Civitatis, et populus innumerus. Sabbato proximo sequenti idem centenarium fuit celebratum in Metropolitana Ecclesia Mexicea, in qua ab antiquis temporibus Guadalupensis Apparitio celebrabatur Matutino decantato, et Missa solemnibus, et concione habita ad populum. (3)

(1) Diccion. Univ. de Hist. y Geograf. ubi supra.

(2) Oquendo, Disert. hist. sobre la Aparicion, tom. 2, cap. 9, § 1, n. 672.

(3) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 20, n. 755, et seq.

Templum in honorem B. M. V. de Guadalupe erectum fuit ad civitatem episcopalem, cui nomen Durango, extramuros civitatis. (1)

Anno 1737, cum dira pestis Mexicum depopularet, Capitulum Civitatis de adducenda a Tepeyaquensi Templo Sacra Imagine de Guadalupe cogitavit, ut Mexici incolis in tanta tribulatione positus, esset protectione. Mexicanum ergo Archipraesulem pro suo desiderio adimplendo adivit; at prudens Antistes, quanta illi Imagini reverentia deberetur attendens, nullatenus illam de suo Templo educi consensit, verum praedictum Civitatis Capitulum admonuit ut in ipso Tepeyaquensi Templo, B. M. Virgini deprecatio fieret, et revera per dies novem facta fuit. Primo et ultimo die adfuere Archiepiscopus, qui et ipse erat Pro Rex mexicanus, et Capitulum Ecclesiae Metropolitanae, et Capitulum Civitatis, et Regium Auditorium, et alii rerum civilium Moderatores: aliis vero septem diebus ordinate adfuere Sacrae Religiones; sed quidam ex Capitulo civitatis constanter adfuere, etiamsi aliunde Capituli universitas adesse impediretur. Post novem deprecationum dies, etiam alia deprecatio peracta fuit in eodem Templo Tepeyaquensi pietate et sumptibus privatae cujusdam personae. (2) Nec defuere aliae plurimae deprecationes Domini et Sanctorum opem implorando.

Verumtamen non cessavit pestis donec B. M. V. de Guadalupe Patrona Mexici principalis fuit electa. Ea enim tribulatione edocere voluit Dominus mexicanos Sanctissimam Deiparam longe majori honore ab ipsis esse prosequendam sub titulo de Guadalupe, quoniam be-

(1) Alcedo, Diccio. Geogr. histor. de las Indias Occidentales.—Durango.

(2) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 2, cap. 4, n. 279 et seq.

neficium, quod eo titulo recolebant, maximum erat et singulare.

Anno 1737, die 27 Aprilis, coram mexicano Archipraesule astantibus Capituli Metropolitanani, et Capituli Civitatis deputatis, B. M. V. de Guadalupe principalis Patrona Mexiceae urbis juramento fuit electa, Archiepiscopi interposita auctoritate, quantum de jure fas erat. Praestito hoc juramento, in omnibus Templis, solemniori, qua apud nos est in usu, campanarum pulsatione, tum etiam publicis per urbem laetitiae testimoniis praedictus Patronatus nuntiatus fuit. (1)

Decretum etiam fuit festum Apparitionis servari de praecepto, Sacrum audiendo, et cessando ab operibus servilibus, atque inter sollemnia festa civilia, quae dicebantur *de Tabla*, recenseri, cum jam a pluribus annis inter illa festa numeraretur, quae dicebantur *de Corte*. Unde civiles Magistratus Tepeyaquense Templum singulis annis adirent. (2)

Solemnia indicta fuit processio, quae ita fuit splendida ut amplius fieri non potuisset: ex Metropolitana Ecclesia egressa fuit die 25 Maii ipsius anni 1737 hora tertia et dimidia vespertina: adfuere Confraternitatis universae, et Fratres tertii Ordinis S. Augustini et S. Francisci, et Religiones Bethlehemitarum, et Caritatis, et Sancti Joannis de Deo, et B. M. V. de Mercede, et Carmelitarum, et Sancti Augustini, et Sancti Francisci, et Sancti Dominici, et Canonici Mexiceae Ecclesiae Metropolitanae, cum universo Clero saeculari, et Capitulum Civitatis, et rerum civilium Moderatores universi, ac tandem mexicanus Archiepiscopus ipse et Pro-Rex. Sacerdotum humeris delata fuit Imago B. Mariae Virginis de Guadalupe, ditissime exornata, et originali

(1) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 3, cap. 31.

(2) Cabrera. ib.

quantum fieri potuit conformis. Die proxime sequenti festum maximum celebratum fuit in Mexicana Ecclesia Metropolitana, atque inter Missarum solemnia Archiepiscopale edictum lectum fuit, in quo, in quantum Ordinario licuit, B. M. V. de Guadalupe Patrona Principalis declarabatur, et ipsius Mexiceae Urbis, et locorum politico ejus regimini immediate subjectorum: necnon et dies festus de praecepto dictus fuit dies 12 Decembris. Deinde concio habita fuit. Quis fuerit urbis ornatus, quae luminum per noctem multitudo, non breviter dici potest: poemata quoque plurima, sive in erectis publicis altaribus, sive in publico domorum ornatu legebantur. (1)

De Apparitione frequens fuit mentio inter ea, quae fuerunt peracta. Nam in Archiepiscopali Edicto dicitur, "El dia 12 de Diciembre de cada un año en que se celebra su prodigiosa Aparicion." (2) Et cum Capitulum Civitatis, ut processioni adessent cives nobiliores invitavit, sic de sacra Imagine ait. "Su milagrosa Imágen de Guadalupe, aparecida." (3) Cum Regium Auditorium de festo civili (*de Tabla*) Archipraesulem Pro Regem consuluit, loquitur de *mirabili Apparitione* ("Maravillosa Aparicion;") (4) Cum Capitulum Civitatis pro Patronatu Guadalupensi ad Archipraesulem Pro Regem scripsit, de *Apparitionis celebratione* die 12 Decembris fecit mentionem. (5)

Cum B. M. V. de Guadalupe Patrona Principalis Mexici fuit electa, statim pestis calamitas minuta fuit mirabiliter, (6) et tandem cessavit omnino.

(1) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 4, cap. 9 et 10 et 11.

(2) Cabrera, ib., lib. 4, cap. 11, n. 940.

(3) Cabrera, ib. lib. 4, cap. 10, n. 926.

(4) Cabrera, ib. lib. 3, cap. 21, n. 772.

(5) Cabrera, ib. lib. 3, cap. 8, n. 529.

(6) Cabrera, Escudo de Armas de México, lib. 4, cap. 12.

Non autem illud tantummodo desiderabatur quod B. M. V. de Guadalupe Mexici urbis Patrona principalis haberetur, verum etiam patronatum ejus ad totum Regnum extendere vehementer exoptabant viri illi piissimi: quapropter statim ea de re ad alias partes missum est. Eodem ergo anno 1737 Angelopolitana Civitas, et Civitas, cui nomen Valladolid, quae Civitates sunt Episcopales, procuratores constituerunt pro Patronatu generali, et specialem Patronam sibi elegerunt B. M. V. de Guadalupe, quod in ipsarum Civitatum Cathedralibus Ecclesiis solemniter fuit celebratum. (1)

Animadvertit Cabrera se, propter locorum distantiam, non plene omnia posse enarrare, quae ad specialem electionem B. M. V. de Guadalupe in Patronam variis in locis acta fuere; verum quod attinet ad Regni Patronatum, ut ait ille, procuratores constituerunt eodem anno 1737 Civitates, quibus nomina Guadalaxara, Durango, Guatemala, Oaxaca, quae omnes erant, et modo etiam sunt Civitates Episcopales. (2)

Etiam aliae Civitates non Episcopales, et alia loca Civitatis dignitate non gaudentia, Mexiceae urbis exemplum imitandum sibi proposuerunt, sive in speciali Guadalupensi patronatu sibi providendo, et illo celebrando, sive in generali patronatu. Tales fuere Civitates, quibus nomina Queretaro, Toluca, Cholula, et loca, quibus nomina Villa de Carreon, S. Miguel el Grande, Santa Fé de Guanajuato, Zamora, Aguascalientes, etc. (3)

Anno 1746. Mexicum advenerunt, quae per locorum distantiam dilata fuerant specialia mandata de generali Patronatu B. M. V. de Guadalupe; cumque omnia adimpleta essent, die 4 Decembris, in Archiepiscopali domo,

(1) Cabrera, ib. lib. 4, cap. 12.

(2) Cabrera, ib.

(3) Cabrera, ib.